

een dergelijk resultaat verkregen; bij Amsterdam zijn de lichtgele mannetjes regel, de bruine uitzondering; meer oostwaarts is 't juist andersom. Bij de wijfjes is 't verschil minder sprekend, doch zijn de bruinachtige, die in 't oosten nu en dan aangetroffen worden, in den omtrek der hoofdstad nog niet waargenomen.

De heer Jaspers laat een stuk van een esschenstam zien, bij Nijmegen gegroeid, beschadigd door en zeer duidelijk vertoonend de gangen van *Hylesinus fraxini* F. Ten slotte vertoont dezelfde spreker nog eenige merkwaardige *Diptera*.

Een mooie foto van Helmbloem.

Hiernevens heb ik het genoegen u een voorgrond-studie met *Corydalis* te zenden, opgenomen aan den Wagening-schen Berg, waar zooals u wel weten zult genoemde plant zeer talrijk bloeit. (Met Goerz Doppel Anastigmaat als lens).

R. W. TUINZING.

Botanisch Kompas.

Dr. H. Pinkhof van Amsterdam vestigt in afl. VIII van den loopenden jaargang er de aandacht op, dat men uit de wijze, waarop de mossen aan boomen voorkomen, de hemelstreken kan leeren bepalen. Voor den officier te velde komt het dikwijls voor, dat hij allerlei hulpmiddelen moet bezigen om zich te oriënteren (is ten opzichte van de windstreken de plaats bepalen, waar hij zich bevindt). Daarom geeft kapitein Kamerling in zijn „Leidraad voor het lezen en het gebruiken van topographische kaarten” verschillende wijzen van oriënteren aan, o.a. één met behulp van terrein-voorwerpen, enz. In deze alinea vinden we, behalve enkele andere gegevens, het volgende:

a. Het ruwe en regenachtige weder komt in ons klimaat uit het Noordwesten. Hierdoor zijn alleenstaande boomen aan de Noord- en Noordwestzijde meer met mos begroeid en hebben hun stammen daar een ruwer schors dan aan de andere zijden. Ook hellen zij, evenals oude palen, muren, schuttingen, enz. gewoonlijk naar het Zuid-Oosten over.

b. Bij gevelde boomen kan men aan de doorsnede der staanblijvende stammen zien, dat de zich in het hout bevindende jaarringen dichter bij elkaar zijn gelegen aan de N.W.-zijde, dan aan de andere zijden.

c. Grootte steenen zijn eveneens dikwijls aan de N.W.-zijde met mos begroeid, terwijl de grond er onder aan die zijde vochtig is.

d. Mierenhoopen hebben aan de Zuidzijde geen gras, omdat de mieren hier hun larven in de zon leggen.

De schrijver doet aan zijn gegevens evenwel de opmerking voorafgaan, dat deze hulpmiddelen alleen aangewend mogen worden, als men zich op geen andere wijze helpen kan. In hoeverre kan men nu op dit „botanisch kompas” afgaan? Sommige lezers zullen met belangstelling de waarnemingen van anderen volgen, zoo zij hier worden meegedeeld.

Intusschen wil ik de gelegenheid niet laten voorbijgaan om hen, die op de eene of andere manier eigenaar zijn geworden van een blad der z.g. stafkaarten op het hierboven genoemde werkje attent te maken. Een goed gebruik van die kaarten is nog niet zoo eenvoudig, terwijl ieder teeken, ja zelfs de schrijfwijze van namen en getallen beteekenis heeft. Het boekje is een uitstekende gids en is voor den prijs van f 0,75 bij de erven Loosjes te Haarlem verkrijgbaar gesteld.

Utrecht.

D. H. SCHILLING.

Microscop.

Wie zou de goedheid willen hebben mij eens mee te deelen, of 't mogelijk is, voor f 35 à f 40.— een microscoop te krijgen, dat zooveel vergroot, dat men plantencellen, vetbolletjes in de melk, etc. duidelijk kan waarnemen. Of wie heeft een oud en goed instrument te koop?

Oldeberkoop.

A. BEZEMA.

Kraanvogels.

Misschien stelt u belang in de mededeeling, dat hier heden, 11 Nov. '02, om ongeveer half elf 's voormiddags een vlucht van een twaalfstal kraanvogels over de stad trokken. Ze vlogen in de richting N.-O.—Z.-W., in den vorm van een V, terwijl twee afzonderlijke exemplaren achteraan kwamen.

Arnhem.

D. J. VAN RIJSWIJK.

Herbarium te koop.

De ondergeteekende heeft, wegens gebrek aan bergruimte, zijn groot Herbarium van inlandsche planten cadeau gedaan aan de Nederlandsche Botanische Vereeniging. Om dezelfde wensch hij ook zijn fraai Herbarium van uitheemsche planten, meestal gevonden in Zwitserland, Tirol, Italië en Duitschland van de hand te doen. Dit Herbarium bevat pl.m. 650 soorten, de meeste in meer dan één exemplaar en voorzien van etiketten, waarop de vinders, groeiplaatsen enz., zijn vermeld. Hij heeft de meeste planten door aankoop verkregen en wil het Herbarium aan den meestbiedende verkoopen.

Zwolle.

K. BISSCHOP VAN TUINEN.

Wilgenhout-rups.

In aflevering VII van *De Levende Natuur* zag ik n.l. bij de „Vragen en Korte Mededeelingen” een ingezonden stuk van den Heer C. L. Vinck te Schoonhoven, waarin hij verklaart niet minder dan 12 exemplaren *Cossus Ligniperda* te hebben bemachtigd. Dit verwonderde mij ten hoogste, daar ik zelf woon in een streek waar bijna uitsluitend wilgen groeien en het mij nochtans nooit is gelukt een exemplaar machtig te worden, welke moeite ik ook deed. Dat zij er voorkomen en zelfs menigvuldig bewijzen de talrijke leege hulzen, die ik overal vond in Augustus. Ik kan u verklaren, dat in Juli geen dag is gepasseerd waarop ik niet steeds nauwkeurig de boomen heb geïnspecteerd.

Misschien wil wel iemand zoo goed zijn mij hieromtrent nader in te lichten.

W. F. FRIJLINCK.

U is niet bijzonder gelukkig geweest, maar zoo heel veel vindt men den vlinder in de vrije natuur ook niet. Als u in den winter of in 't voorjaar, een aangetast wilgenstam openhakt komt u stellig in 't bezit van de begeerde rupsen. Ik heb er wel vijftig en meer uit één boom gehaald. Zet een paar van de grootste in een blikken bus met een stuk oudbakken brood. Daar eten ze van en ze verpoppen er in en u komt in 't bezit van de begeerde vlinders. Krijgt u vr. exemplaren, dan kan u de proef van den Heer V. herhalen, die bijna altijd goed gelukt.

R. A. P.

Aquarium-vragen.

1. Eten grootte stekelbaarzen kleintjes op?
2. Hoe kan men zien of waterslakken dood zijn?
3. Kan mijn aquarium tot dat het vriest buiten blijven?

staan? Ik heb er goudvisschen, baarzen, slakken en een z.g. roeiboot in.

4. Is het voldoende als ik één maal in de week een flesch slootwater in mijn aquarium gooi?

1. Volwassen stelbaarsjes eten met genoegen de jonggeboren kleintjes op. Maar vischjes van 2 c.M. zijn hun al te machtig.

2. Slakken, die niet dood zijn, vreten zoolang het niet vriest.

3. Stellig. En al vriest er een dekseltje op, voor de dieren hindert het niet; maar het wil bij 't dooien dan wel eens lekken. Een aquarium, geheel uit glas, kan knappen bij strenge vorst.

4. Ja, alleen voor de vischjes is het noodig broodkruimpjes of vleeschvezels bij te gooien, 's winters evenwel niet. Slootwater veroorzaakt ook sterken algengroei. H.

Slangenwortel—*Calla palustris*.

In Juli l.l. met eenen vriend eene wandeling bij Berovien ¹⁾ makende, troffen wij daar *Calla Palustris* in honderden en honderden exemplaren aan.

J. H. L. TROUSSELOT.

's-Hertogenbosch.

¹⁾ Niet opgegeven voor de groeiplaatsen van *Calla* op blz. 251, deel VI D. L. N.

Van den heer Wind Jr. te Zwolle ontvingen wij bijgaande verdubbeling van een *Calla*; twee scheden omsluiten elkaar. H.

Mierenleeuw.

Dezer dagen jaargang 1901 van de *L. N.* nog eens doorbladerend, viel er mijn aandacht op, dat u aan het slot van uw artikel over mierenleeuwen onder de u bekende vindplaatsen niet vermeldt den Trysenberg. Dit bevreemde mij, daar u daar ter plaatse toch zeer goed bekend moet zijn. Zou de mierenleeuw zich ook sterk verbreiden? Vroeger gold hij immers voor een zeldzaam insect; wat men tegenwoordig moeilijk meer bewerken kan. Ook in en bij de Nunspeetsche bosschen komt hij in overvloed voor.

Leiden. M. VAN WAMELEN.

Ik had ze er nooit gevonden.

Buitenlandsche Vlindereieren.

In uw tijdschrift *De Levende Natuur* afl. 6, bldz. 109, las ik: „Voor weinig geld zijn de eieren of poppen in Duitschland te verkrijgen...” slaande op: *Samia cecropiat* en *Antheraea Pernyi* Dr. Daar ik tegenwoordig nog al veel in rupsen en vlinders doe, zou ik gaarne van u vernemen, tot wien mij te wenden om van bovenstaande eenige te bekomen.

Groningen.

G. J. TIJMSTRA.

Arnold Völschero Schwerin (Mecklenburg) is o.a. een goed adres voor eieren en poppen van uitheemsche vlinders.

Ondergeteekende levert die gratis van zijn vlinders in Artium, die er dikwijls zooveel leggen, dat er voor 't Insectarium veel te veel komen. R. A. POLAK.

„Versteende” Rotterdamsche Natuurliefhebbers?

(Zie afl. VIII pag 158.)

Ook wij hebben al jaren om Rotterdam gebotaniseerd; doch wij deden een andere ervaring op dan de Heer A. L. te Barendrecht. Groene trommels zagen wij meer dan genoeg: veel uitgeroeide en bijna verdwenen merkwaardigheden leggen getuigenis daarvan af.

En dat de Rotterdamsche liefhebbers nog niet „versteend” zijn, blijkt, behalve uit in dit tijdschrift beschreven uitstapjes (VI pag. 14 en 187, V p. 253, IV p. 226, II p. 174, I p. 79 en 150) en de verslagen van den Heer H. Heukels, ook nog uit de Rotterdamsche Natuurhistorische Club, die nu al anderhalf jaar maandelijks haar interessante en gezellige vergaderingen houdt.

De Heer A. L. heeft zeker het berichtje op pag. 65 van den 6^{den} jaargang niet opgemerkt, anders had hij gezien, dat belangstellenden zich steeds kunnen wenden tot den Heer P. Haverhorst, Schiedamsche singel, om inlichtingen. Waar onze Club echter een intiem karakter draagt, is het geen wonder, dat men op het afgelegene Barendrecht van haar bestaan onkundig is gebleven.

W. H. WACHTER en P. JANSEN

Natuurvrienden!

Natuurliefhebbers in Enschede en omgeving worden beïnvloed verzocht, zich bij ondergeteekende aan te geven, ten einde een afdeeling der *N. N. V.* op te richten.

Enschede, Gronausche Weg. M. J. BLIJDENSTEIN.

Bladmossen.

Ondergeteekende verzoekt allen, die zich interesseeren voor het zoeken en bestudeeren der bladmossen, hem hun adres te willen opgeven. Hierdoor zou het mogelijk zijn, onze verzamelingen ook te voorzien van die soorten, welke in onze eigen omgeving niet voorkomen. Ik heb mij ook gewend tot Dr. A. J. M. Garjeanne te Amsterdam, den schrijver der *Mosflora*. Hij betuigde zijne instemming met het plan en zal zooveel mogelijk inlichtingen verschaffen. Omgekeerd geven wij hem vindplaatsen op enz.

Gouda, Turfsingel 71. M. VAN SPENGEN.

A. v. d. S., te R.

1. De naam van de struik? *Aucuba*.

2. Tot welke familie behoort *Tradescantia*? *Commelinaceën*.

3. Moeten om in het a. s. voorjaar eikels en kastanjes (paardenkastanje) te zaaien bijzondere voorzorgsmaatregelen genomen worden om succes te hebben. In 't geheel geene; ook binnenshuis gaat het goed. In April zaaien? Goed.

4. Wat is een pothoofdplant? Een inheemsche plant door het wegwerpen van fabrieksafval toevallig of met opzet verspreid. H.

E. B. te Utrecht. Uw Ridderspoor vertoonde een zeer sterke bandvormig. De foto bleek niet krachtig genoeg voor reproductie. H.

B. D. H. T. Gymnasiaat Rotterdam. Uw paddestoel was een koraal- of knotszwam behoorende tot de *Clavariaceën* en wel *Calocera viscosa*. H.

A. T. te Dodewaard. Dank voor uw zending. Het is inderdaad een merkwaardig mooie vergroeiing van een weegbree. Alleen de schutbladjes zijn uitgegroeid. H.

A. H. S. te W. Een boek, dat uitsluitend over mieren handelt, kennen wij niet of het moest Lubbocks: „Ants, Wasps and Bees” zijn, maar zoo iets bedoelt u stellig niet. Wij zouden u raden Dr. Oudemans' werk over de Nederlandsche Insecten (f 12 60) te koop of te leenen. T.

J. W. Handelsblad. De groote rups was een populierpijlstaart, daar komt een bruinrijze vlinder van; de kleine was een borstelrups, een prachtige rups, maar schadelijk voor de boomen. T.

K. v. d. M. te Bakhuizen. De vogel, die u zendt, was een heel mooie goudvink (*Pyrrhula pyrrhula*). T.

G. H. te Z. Schildpadden kunnen in een warme kamer met badwater overwinteren; anders in een kist met stro, mos of haksel, goed gedekt, maar aan de lucht toegang geven. Litteratuur: Brehm, Kriechtiere und Lurche, f 12. Dürigen, „Reptielen u Amphibiën,” Deutschl. f 8 ongeveer. Voor Coniferen: Von Tubeuf, „Die Nadelhölzer,” f 4. T.

H. N. de T. te B. Uw takje bevatte de vruchten van *Magnolia*. Zie „D. L. N.” blz. 179, of „In 't Vondelpark.” H.

Aangeboden:

Zaad van *Oenothera Lamarckiana* (de proefplant van Prof. H. de Vries) mits verzendkosten vergoed worden.

N. v. d. MEULEN.

Hilversum.

Brinioschool.

